

VPRAŠANJA ZA PREVERJANJE ZNANJA – biologija 9. razred

A. ČUTILA in KOŽA (DZ str. 46 - 52)

Kje v možganih so centri za VID, SLUH, RAVNOTEŽJE, VOH in OKUS?

Opiši, kako na splošno delujejo čutila. Kakšen je pomen čutilnih celic, kje v čutilih se nahajajo?

Opiši zgradbo očesa in naloge posameznih delov.

Kako je oko zavarovano?

Opiši, kako nastane slika.

Kaj so PALIČICE in ČEPKI? Zakaj ob šibki svetlobi vidimo le črno-belo?

Naštej napake pri nastajanju slike. Kakšna očala potrebujemo v posameznih primerih?

Opiši bolezni oči – SNEZNA SLEPOTA, NOČNA SLEPOTA, SIVA MRENA, ZELENA MRENA,...

Opiši zgradbo ušesa in naloge posameznih delov.

Opiši, kako slišimo.

Opiši okvare bobniča. Kako jih preprečimo?

Opiši zgradbo notranjega ušesa.

Opiši zgradbo in delovanja organa za ravnotežje.

Kako in kdaj je delovanje organa za ravnotežje moteno?

Opiši, kako vohamo in, kako okušamo.

Opiši zgradbo in naloge kože.

Opiši prvo pomoč pri ranah, krvavitvah, opeklinah in ozeblinah.

B. GIBALA (DZ str. 58-61)

Naštej naloge kosti.

Opiši zgradbo dolge kosti.

Razloži, zakaj so kosti hkrati trdne in prožne. Opiši vlogo kolagena in mineralnih snovi.

Naštej povezave med kostmi in navedi primere. Opiši zgradbo sklepa.

Naštej poškodbe kosti in sklepov ter opiši, kakšno prvo pomoč nudimo pri teh poškodbah.

Naštej in opiši bolezni kosti.

Opiši različne vrste mišic.

Opiši zgradbo in delovanje skeletne mišice.

Razloži, kaj vse mišice potrebujejo za delo in opiši, zakaj se skeletne mišice utrujajo.

Razloži, kako na teko vpliva vadba.

C. Spolovila in razmnoževanje (DZ str. 62-75)

Naštej primarne spolne znake. Kaj so primarni spolni znaki, kdaj se pojavijo.

Naštej sekundarne spolne znake. Kaj so sekundarni spolni znaki, kdaj se pojavijo, kaj sproži njihov pojav.

Razloži, kako hormonske žleze delujejo ob začetku pubertete. Kakšna je vloga mod in jajčnikov?

Ob skici poimenuj in opiši dele moških in ženskih spolovil. Kakšne so naloge posameznih delov?

Opiši pot JAJČECA in pot SEMENČIC.

Kakšna je kombinacija ženskih in kakšna moških spolnih kromosomov?

Kaj je MENSTRUALNI CIKEL? Opiši ga.

Kaj je OPLODITEV? Kje pride do oploditve? Opiši dogajanje po oploditvi od spojka do poroda.

Kako se zaščitiš pred nezaželjeno nosečnostjo? Naštej in opiši kontracepcijska sredstva.

Naštej spolno prenosljive bolezni. Kako se zaščitiš pred njimi, kaj storiš, če sumiš, da si okužen-a?

Na kakšne načine lahko poskrbiš za zdravje svojih spolovil?

RAZLOŽI POJME:

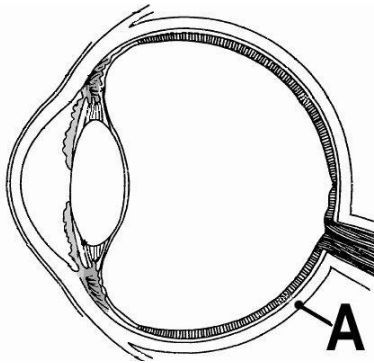
SEME ali SPERMA, EREKCIJA, MODA, OVULACIJA, JAJČNIK, SPOJEK ali ZIGOTA, ZARODEK, PLOD, POSTELJICA, STERILIZACIJA, DVOJNA KONTRACPCIJA, URGENTNA KONTRACPCIJA

NALOGE za VAJO (BIO 9.r)

1. Izpolni tabelo.

čutilo	Kje se nahajajo čutilne celice?	Kaj je za čutilne celice dražljaj?	Kje ima čutilo center v CZS?
Oko			
Uho - ravnotežje			
Uho - sluh			
Jezik			
Nos			
Koža			

2. Poimenuj s črko označen del očesa in reši naloge.

A _____

S črko B na skici označi lečo.

Kateri deli očesa so oslabljeni pri STAROSTNI DALJNOVIDNOSTI?

_____

Opiši, kakšno se oko zavaruje pred premočno svetlobo. _____

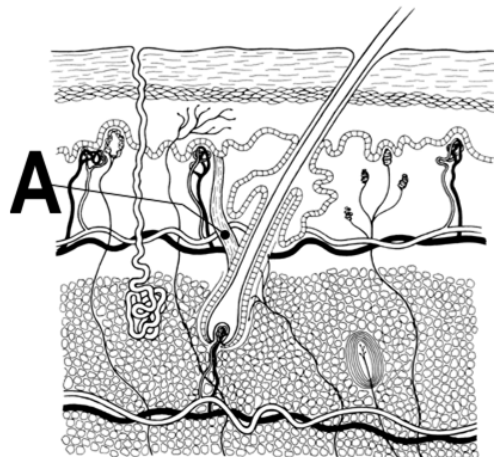
_____
 _____
 _____

3. Poimenuj označen del kože in reši naloge.

A: _____

Na skici označi: s črko **B vrhnjico**,
 s črko **C žlezo znojnico**.

Opiši, kako nas koža varuje pred sončnimi žarki.

Kako se koža spremeni med puberteto?

Kakšno vlogo imajo hormoni pri nastanku aken?

4. Obkroži pravi odgovor.

Do utrujanja mišic pride, ker

- a) v vlakna pride premalo glukoze
- b) v vlakna pride premalo kisika
- c) se v vlaknih kopiči ogljikov monoksid
- d) se v vlaknih kopiči voda

Kako imenujemo bolezen kosti, pri kateri kosti postanejo bolj porozne zaradi pomanjkanja kalcija?

- a) rahitis.
- b) osteoporoza.
- c) revmatizem.
- d) skolioza.

Katera mišična vlakna med porodom iztisnejo otroka iz maternice

- a) srčna prečno progasta
- b) skeletna prečno progasta
- c) gladka
- d) gladka in skeletna

Kje v ženskih spolovilih navadno pride do oploditve?

- a) v nožnici
- b) v maternici
- c) v jajcevodu
- d) v jajčniku

Ploske noge so neposredno posledica

- a) prevelike telesne teže
- b) Slabe prekrvavitve v nogah
- c) Ohlapnih vezi med nartnicami
- d) Slabe telesne držē

Mišice za delo potrebujejo veliko energije. V kakšno obliko se spreminja iz hrane energija v mišicah?

- a) v mehansko energijo
- b) v mehansko in toplotno energijo
- c) v toplotno energijo
- d) v električno energijo

Katera spojina nastaja v mišicah pri razgrajevanju glukoze on pomanjkanju kisika?

- a) voda
- b) ogljikov dioksid
- c) mlečna kislina
- d) kolagen

Ali lahko ista mišica upogiba in izteza nogo v kolenskem sklepu

- a) NE, ker je v kolenu več kosti.
- b) DA, če človek veliko trenira.
- c) NE, skeletne mišice delujejo v paru.
- d) DA, če so ostale mišice poškodovane.

Bobnič je

- a) med zunanjim in srednjim ušesom
- b) v notranjem ušesu
- c) med srednjim in notranjim ušesom
- d) v polžu

V kateri lobanjski kosti je notranje uho?

- a) v zagozdnic
- b) v senčnici
- c) v temenici
- d) v ličnici

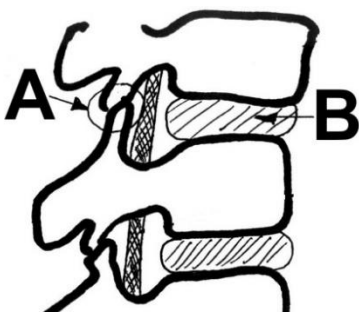
Katera slušna koščica je pripeta na ovalno okence polža?

- a) kladivce
- b) nakovalce
- c) stremence
- d) nobena
- e) vse

Vohamo lahko le snov, ki so

- a) hlapne in netopne v vodi
- b) hlapne in topne v vodi
- c) nehlapne
- d) nehlapne in topne v olju

5. Na skici hrbtenice poimenuj označene povezave med kostmi in odgovori na vprašanja.

A _____

B _____

Kakšne povezave med kostmi še poznaš? _____

Kaj nastaja v kostnem mozgu kratkih kosti? _____

6. Naštej poškodbe kosti in sklepov in opiši, kako pri teh poškodbah nudimo prvo pomoč.

7. Oglej si skico poteka oploditve in odgovori na vprašanja.

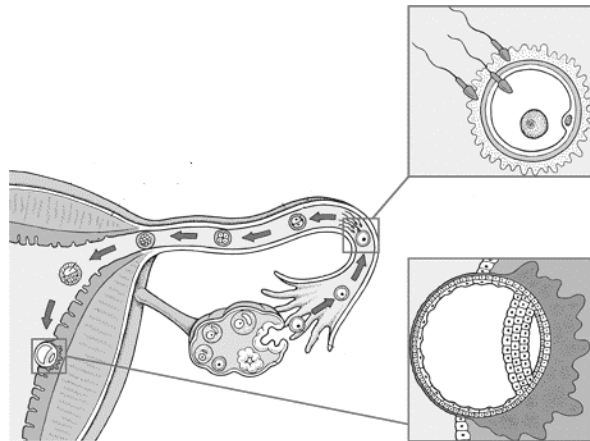
Kako se imenuje trenutek, ko zrelo jajčece zapusti jajčnik?

Kaj se z oplojenim jajčecem dogaja po oploditvi?

Kdaj se začne nosečnost?

Zakaj po uporabi urgentne kontracepcije ne pride do nosečnosti?

Kaj odloča o spolu otroka? Zakaj?

8. Zakaj je za zdravje spolovil pomembno:

SAMOPREGLEDOVANJE:

UPORABA DVOJNE KONTRACEPCIJE:

HIGIENA:

CEPLJENJE:

PRAVILNO OBLAČENJE:

9. Odgovori s kratkimi odgovori.

Kakšna **mišična vlakna** se nahajajo **v jeziku**? _____

Katera mišična vlakna delujejo brez naše volje? _____

Koliko in **kakšne kromosome** imajo **moški**? _____

Kako lahko preprečimo **snežno slepoto**? _____

Kakšno **vlogo** ima v telesu **eustahijeva cev** ali **troblja**? _____

Zakaj **rahitis** lahko preprečimo **z zmernim sončenjem**? _____

Kateri **deli kože** sodelujejo pri **uravnavanju telesne temperature**? _____